

Nieuwe kaart van het inkommen van de Ooster en Wester Eemze en het Hommegat, benevens het vaarwater na Embden en Delfzijl

<https://hdl.handle.net/1874/349126>

BESCHRYVING

DER

K A A R T

VAN HET INKOOMEN VAN DE

OOSTER EN WESTER EEMZE
EN HET HOMMEGAT.

BENEEVENS HET VAARWATER NA

EMDEN EN DELFZYL.

OPGESTELD DOOR

JAN LUITJES RUYL,

THOMAS DOUWES VAN KAMMENGA

EN

JACOB PIETERS DE VRIES,

Te EMDEN.

TE AMSTERDAM,

By G. HULST VAN KEULEN, Boek- en Zeekaart-
verkooper, Compas-, Sextant, Oſtant-, Graadboog-
en Mathematifche Inſtrumentmaaker, aan den hoek
van den Nieuwenbrug.

1797.

4756

1806

Biblioth. Rhen.-Traj.

d. d.

Vir. Cl. G. Moll.

MAPPÆ MARINÆ.

Sect. **IV.**

Nº. **2.**

RESCHRYVING

K. A. R. T.

COOPER EN WESTER FEMME

EN DE HONNOR

DE WETENSCAPEN EN

DE WETENSCAPEN EN

DE WETENSCAPEN EN

DE WETENSCAPEN EN

DE WETENSCAPEN EN

DE WETENSCAPEN

DE WETENSCAPEN EN
DE WETENSCAPEN EN
DE WETENSCAPEN EN
DE WETENSCAPEN EN

1802

BESCHRYVING

DER

K A A R T

VAN HET INKOOVEN VAN DE
OOSTER EN WESTER EEMZE EN HET
HOMMEGAT.

Merken en Coursen van de WESTER EEMS.

1. Op *Rottum* staan twee Kaapen, en een Huis, brengt dezelve in drieën, het Huis bewesten, zo staan de Merken van uw Z. Z. O.

2. Op *Borkum* staan twee Kaapen, een Vuurbaak en een Tooren, brengd de kleine Kaap in de Tooren, dan staan dezelve van uw Z. O. ten O. $\frac{1}{4}$ Oostelyker: daar moet de buiten Ton leggen op 6 Vadem.

3. Zeild van daar regt op de eeven genoemde Kaap en Tooren aan, houd dezelve over een, dan vind gy een witte Ton aan Bakboord, hier is de *Eems* op het droogste, dog niet minder als $3\frac{1}{2}$ a $3\frac{3}{4}$ Vadem met laag Water, houd u cours de Kaap en Tooren over een, dan zeild gy zeker, en behoeft als dan niet te vreezen agter de *Buiten Huibert* in te zullen lopen, alwaar een zwarte Ton aan Stuurboord-zyde op legt, deeze Plaat is verleidend, want bezuiden dezelve vind men meer Water als in de *Eems* zelve, egter loopt het vervolgens dood, om deeze reedenen moet men het *Borkummer-Rif* houden.

Als men de zo evengengemde witte Ton aan Bakboord, op zyde heeft, dan staan de Kaapen op *Rottum* over een, en men loopt zonder gevaar met deeze Cours en Merken de *Eems* na binnen, tot dat het dieper word 5, 6 en 7 Vadem Water, zeild als dan een weinig Zuidelyker, dat de genoemde kleine Kaap een weinig be-noorden de Tooren komt, op dat gy het *Borkumer Rif* niet te na komt, dog gy kunt het aanloden op 6 Vadem, tot in de Bogt van *Borkum*, hier is het egter zeer schor, men moet het niet nader komen als op 10 Vadem.

Zeild van de bogt van *Borkum* Z. op, dan vind gy een witte Ton aan Bakboord, genaamd de Meeuwe-steert, die moet men myden om niet agter dezelve te zeilen, zettende de Vloeden 'er sterk op aan, Ingeval deeze Ton 'er niet mogt weezen, dan zyn hier van de Merken op *Borkum*, namelyk houd de groote Kaap en Vuurboede even bewesten de Tooren, dog men kan niet anders als by helder weêr deeze Merken zien, de Westwal kan men aldaar zeekerder langs looden op 6 a 7 Vadem.

Voor dat men deeze Plaat gepasseerd zy, ontmoet men nog een witte Ton, dan kan men de Oostwal aanloden op 4, 5, of 6 Vadem tot na de *Eemshorn*, alwaar een zwarte Ton aan Stuurboords zyde op legd; deeze Plaat moet men myden, zynde zeer schor, men moet dezelve niet nader als op 8 Vadem aankomen, en de Oostwal niet onder 5 Vadem; hier loopen de *Ooster en Wester Eems* in elkander, en maakt deeze Plaat gevaarlyk, in-dien een Schip hier op vast raakt, door het onderlopen ligtelyk kan verlooren gaan. Wy laten het hier by vooreerst berusten, om de *Ooster Eems* van buiten inkomende tot aan deeze *Eemshorn* te beschryven, wordende het-
zel-

zelve vervolgens *één* Vaarwater tot na *Emden*; waar van de beschryving hier na volgen zal.

Merken en Coursen van de OOSTER EEMS.

1. Brengt de groote Kaap een handspaaks lengte be-
coosten de Tooren op *Borkum*, zeild tot op 8 a 7 Vadem
Water, alwaar de buiten Ton moet leggen, zynde als
dan de Kaap en Tooren Z. Z. O. van uw, zeild dan Z.
O. ten O. na binnen, zo vind gy twee zwarte Tonnen
aan Stuurboord en een witte Ton aan Bakboord, zynde
de buiten Ton van 't *Juister Rif*, dan verder na binnen
Z. O. een halve Streek Oostelyker vallende de Voorvloe-
den van de Wal af, zeild zo na binnen tot dat de twee
Kaapen die op het Oostland van *Borkum* staan, door
malkander zyn, als dan zeild een Streek Zuidelyker tot
na de Konings-Ton, alwaar de groote Scheep-Reede is, van
deeze Ton moet men Z. Oost zeilen tot aan de Kaap-
Ton, hier is het Vlak, en men komt voor de *Wester-
Balg*, alwaar de beste Reede is op 6, 7 en 8 Vadem
Water, naar mate men het verkiest.

2. Van deeze Ton door de *Westerbalg* is de Cours Z.
W. ten Z. tot na de *Eemshorn*, hiervan zyn voor een
onbekende, goede Merken, wanneer er gezigt is; op
de *Groningerlandsche Wal* ziet men de Tooren te *Hol-
wierda*, daar by is een Bosch, ('t Bosch van *Watem*
genoemd) brengt, of houd de Tooren aan de Westkant van
het Bosch, dan zult gy onbeschroomd de *Wester-Balg*
kunnen doorzeilen tot na de *Eemshorn*, dan vind gy
een zwarte Ton aan Stuurboord, en vervolgens eenige
Bakens op de *Ranfel* aan Stuurboord, als ook twee Ton-
nen aan Bakboord, die op het *Schuitzand* leggen, hier

is de Oostwal vlak, men kan dezelve aanlooden op 4, 3 en 2 Vadem Water.

Merken en Coursen van het HOMMEGAT.

1. Brengt de twee Kaapen op het Oostend van *Borkum* over een, zo zyn dezelve van uw Z. ten W. een halve Streek West. De Tooren op *Borkum* aan de Westkant van een ronde *ruige Duin* (by de Eilanders genaamd de *Kat-Duin*; dezelve is zeer gemakkelyk te kennen,) als dan staan ze van uw Z. W. ten Z., daar moet de Buitenton leggen op 6 Vadem, zynde een *Roo-de Ton*, zeild zo na binnen, dat de twee Kaapen over een blyven, de Cours is na dat de Winden en Stroomen zyn, want de Vloeden vallen dwars over dit Gat, indien de Kaapen op *Borkum* over een blyven, zal men met aag Water niet minder als 15 voeten krygen, dog op een korte distantie bekomt men 5, 6 en 7 vadem, en komt dus in de *Ooster-Eems*.

2. By het inzeilen vind gy aan Bakboord een witte Ton met een Vleugel, en aan Stuurboord een dryfbaken met een korf'er op, als men dezelve gepasfeerd is, verlaat dan de Kaapen, zeild $1\frac{1}{2}$ Streek Oostlyker, de Oostwal komt niet nader als 9 a 10 Vadem, zullende het u brengen by de *Konings-Ton*, zo als van de *Ooster Eems* gemeld is, wordende dan één Vaarwater.

Dus verre de drie Zeegaten beschreeven hebbende tot aan de EEMSHORN, alwaar dezelve in één Vaarwater te zamen loopen; volgt nu eene beschryving tot op de Rhoede voor de Stad EMDEN.

1. Als men de *Eemshoorn* gepasfeerd is, komt de Westwal niet nader als op 9 Vadem, en de Oostwal 6 a

5 vadem, is het gezigt zo ver dat men de *Molen* op de Zuidkant van *Delfzyl* kan zien, houd die *Molen* agter *Delfzyl* staande, om vry van de *Plaat* de *Hond* te kunnen pasfeeren, aan *Bakboord* vind gy een witte *Ton*, vervolgens kan men de *Groninger Dyk* aanlooden op 5 vadem, en loopen daarby langs tot dat gy de *Haven* van *Delfzyl* open hebt, als dan kan men de *Oostwal* aanlooden op 5, 6 en 7 vadem, in het *Vaarwater* is 8, 9 en 10 vadem *Steekgrond*, zeild zo op de *Oostfriesche Dyk* de *Knok* genaamd, zynde een enkeld *Huis*) aan, alwaar een *Hoofd* afsteekt en een *dryfbaken* geplaatst is, mydt hetzelfde 2 a 3 *Kabellengte*, en zeild dus de *Oostfriesche Dyk* langs op 4 a 5 vadem *Steekgrond*, brengende u voorts tot voor de *Stad Emden*.

Aanmerking voor de WESTER EEMS.

1. Als men uit den *Westen* komt, moet men de *Schilgronden* die bewesten den *Eems* leggen, niet nader komen als op 6 a 7 vadem, om niet bezuiden de *buiten Ton* van de *Wester Eems* te geraken.

2. Als men de *Wester Eems* door *dikte* of *anderzints* voorby geraakte, zeild O. N. O. zo vind gy een *kuil* van 13 a 14 vadem, dan droogt het en loopt het op het *Borkumer-Rif* daar gy op 9 a 10 vadem overloopt, tot dat de *groote Kaap* en *Vuurboede* beoosten de *Tooren* een *handspaak lengte* komt, daar vind gy de *zwarte Ton* op 7 a 8 vadem, als men dat ook moest of wilde voorby na het *Hommegat*, lood dan benoorden het *Juister-Rif* op 8, 7, 6 vadem langs, naar maate weer en wind is, tot dat de *Borkumer Tooren* Z. W. ten Z. van uw komt, dan staat dezelve aan de *Westkant* van de *ronde Duin*, en gy zyt voor het *Hommegat*, alwaar op 6 vadem de

Roode Ton moet leggen. Van de *Ooster Eems* kan niet anders gemeld worden als alreeds gezegt is.

Aanmerkingen van het HOMMEGAT.

1. Als men uit den *Oosten* komt, moet men *Juli* niet nader komen als op 10 vadem, om benoorden de *Knollen* te blyven, en zonder schroom na de *buiten Ton* van het *Hommegat* te kunnen zeilen.

2. Zo iemand het *Hommegat* niet verkiest in te zeilen en na de *Ooster Eems* wilde, zo kan men by het *Juister-Rif* langs zeilen op 5 à 6 vadem, tot dat de *Tooren Z. ten W.* van uw komt, dan kan men over het *Juister-Rif* looden tot in den *Eems*; op 3 à 3½ vadem op het voorzeide *Rif*, dog het is knollig en oneffen; en loopt in de *Ooster Eems* daar men voort op 5, 6, tot 7 vadems komt, dan is verder de *Cours* in de *Ooster Eems*, zoo als reeds gezegt is.

Alle deeze Courszen zyn na een heedendaags Compas, en op de Platen en Banken, zyn voeten gerekent, en in 't Vaarwater vadems, als alleen in 't Hommegat op 't droogst, zyn na deeze beschryving voeten, dog niet als op het alledroogste.

Bovenstaande Beschryving door ons ondergeteekende opgesteld.

JAN LUITJES RUYL,
THOMAS DOUWES VAN KAMMENG, A,
JACOB PIETER DE VRIES.

EMDEN,
den 25 Maart 1797.